

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

Podsumowanie wyników kontroli wspólnych przedsięwzięć badawczych Unii
Europejskiej za 2017 r. przeprowadzonej przez Europejski Trybunał
Obrachunkowy

Spis treści

	Punkt
Wstęp	1-10
Informacje ogólne	1-2
Wspólne przedsięwzięcia badawcze – publiczno-prywatne partnerstwa UE z udziałem przedstawicieli danej branży, zespołów badawczych i państw członkowskich	3-5
Budżet wspólnych przedsięwzięć	6-7
Podejście kontrolne	8-10
Wyniki kontroli	11-44
Opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć	11
Opinie bez zastrzeżeń co do legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń siedmiu z ośmiu wspólnych przedsięwzięć	12-13
Objaśnienie uzupełniające dotyczące wkładu UE w koszty projektu ITER	14-19
Inne uwagi	20-43
Działania podjęte w związku z uwagami z poprzednich lat	44
Załącznik I – Działalność, budżet i personel wspólnych przedsięwzięć	
Załącznik II – Wysokość wskaźnika dźwigni dla wspólnych przedsięwzięć (program „Horyzont 2020”)	

WSTĘP

Informacje ogólne

1. Trybunał przeprowadził kontrolę i wydał opinie na temat wiarygodności rocznych sprawozdań finansowych za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2017 r. oraz legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw tych sprawozdań dla ośmiu wspólnych przedsięwzięć badawczych Unii Europejskiej. Są to:

- Wspólne Przedsięwzięcie F4E – rozwój energii termojądrowej;
- Wspólne przedsięwzięcie BB – rozwój bioprzemysłu;
- Wspólne Przedsięwzięcie „Czyste Niebo” – czyste technologie transportu lotniczego;
- Wspólne Przedsięwzięcie IMI – inicjatywa w zakresie leków innowacyjnych;
- Wspólne Przedsięwzięcie FCH – technologie ogniw paliwowych i technologii wodorowych;
- Wspólne Przedsięwzięcie SESAR – badania nad zarządzaniem ruchem lotniczym w jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej;
- Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL – podzespoły i układy elektroniczne;
- Wspólne Przedsięwzięcie S2R – innowacyjne rozwiązania dotyczące produktów kolejowych (Shift2Rail).

2. Niniejszy dokument jest podsumowaniem wyników kontroli opublikowanych w specjalnych sprawozdaniach rocznych Trybunału za 2017 r. dotyczących wspólnych przedsięwzięć. Nie stanowi on oddzielnego sprawozdania pokontrolnego ani opinii.

Wspólne przedsięwzięcia badawcze – publiczno-prywatne partnerstwa UE z udziałem przedstawicieli danej branży, zespołów badawczych i państw członkowskich

3. Wspólne przedsięwzięcia to partnerstwa publiczno-prywatne, które odgrywają ważną rolę w realizacji konkretnych aspektów polityki Unii Europejskiej (UE) w zakresie badań naukowych. Publicznym członkiem wspólnych przedsięwzięć jest Komisja reprezentująca UE. Prywatnymi członkami mogą być natomiast różni partnerzy publiczni i prywatni ze zrzeszeń

branżowych i zrzeszeń podmiotów badawczych. Wszystkie wspólne przedsięwzięcia z wyjątkiem Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL są oparte na modelu dwustronnym, a ich członkami są Komisja i prywatni partnerzy branżowi lub badawczy. Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL opiera się na modelu trójstronnym, w którym członkami są także państwa członkowskie.

4. Członkowie wnoszą wkłady służące finansowaniu działań realizowanych przez wspólne przedsięwzięcia. Komisja ze swojej strony zapewnia finansowanie z budżetu siódmego programu ramowego na rzecz badań naukowych (7PR) i programu „Horyzont 2020”. Dwa wspólne przedsięwzięcia (SESAR i S2R) otrzymują także finansowanie z programu na rzecz transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T). Z kolei partnerzy branżowi i badawczy wnoszą wkłady niepieniężne w postaci prowadzonej działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć oraz wkłady pieniężne na potrzeby kosztów administracyjnych i operacyjnych ponoszonych przez te przedsięwzięcia.

5. W przypadku czterech wspólnych przedsięwzięć („Czyste Niebo”, FCH, BBI i S2R) prywatni członkowie są również zobowiązani do wniesienia wkładów niepieniężnych o określonej minimalnej wartości na rzecz tzw. działań dodatkowych, tj. działań wykraczających poza plan prac wspólnych przedsięwzięć, lecz wchodzących w zakres ich celów. Europejski Trybunał Obrachunkowy nie posiada uprawnień do kontroli tego typu wkładów, w związku z czym nie może wydać opinii dotyczącej ich charakteru, jakości i rzeczywistej wielkości ani ocenić, czy członkowie branżowi i tak podjęliby taką formę zaangażowania.

Budżet wspólnych przedsięwzięć

6. W 2017 r. łączny budżet wspólnych przedsięwzięć (środki na płatności) wyniósł 2,1 mld euro (w 2016 r. było to 1,8 mld euro). Łączne wkłady niepieniężne i pieniężne wniesione przez partnerów branżowych i badawczych miały osiągnąć podobną wysokość na koniec okresu programowania. Na koniec 2017 r. we wspólnych przedsięwzięciach zatrudnionych było 671 członków personelu (w 2016 r. – 633).

7. Informacje na temat obszaru działalności, budżetu oraz liczby pracowników wspólnych przedsięwzięć przedstawiono w **załączniku I**.

Podejście kontrolne

8. Zgodnie z art. 208 ust. 4 i art. 209 ust. 2 rozporządzenia finansowego UE kontrola wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć jest zlecona niezależnym zewnętrznym firmom audytorskim. Zgodnie z międzynarodowymi standardami kontroli Trybunał zweryfikował jakość wyników prac zewnętrznych firm audytorskich i uzyskał wystarczającą pewność co do tego, że może posłużyć się nimi jako podstawą do wydania opinii pokontrolnych dotyczących wiarygodności sprawozdań finansowych wspólnych przedsięwzięć za 2017 r.

9. W celu oceny legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń kontrola przeprowadzona w odniesieniu do każdego wspólnego przedsięwzięcia obejmowała badanie bezpośrednio reprezentatywnych prób transakcji po stronie płatności i dochodów, analityczny przegląd głównych procedur administracyjnych i operacyjnych (w zakresie dotacji, zamówień publicznych i naboru) oraz ocenę systemów nadzoru i kontroli wewnętrznej stosowanych we wspólnych przedsięwzięciach. Ponadto Trybunał zbadał również próbę wyników kontroli *ex post* przeprowadzonych przez niezależne zewnętrzne firmy audytorskie u beneficjentów dotacji z 7PR i przeanalizował scentralizowany system kontroli *ex post* płatności w ramach programu „Horyzont 2020” zarówno na poziomie wspólnych przedsięwzięć, jak i Wspólnej Służby Audytu Dyrekcji Generalnej ds. Badań Naukowych i Innowacji. Trybunał przeprowadził także kontrolę kompletności procesu odzyskiwania środków przez wspólne przedsięwzięcia w wyniku wykrytych błędów i kontrolę prawidłowości obliczeń dotyczących poziomu błędu.

10. W przypadku siedmiu wspólnych przedsięwzięć realizujących siódmy program ramowy i program „Horyzont 2020” (SESAR, „Czyste Niebo”, FCH, IMI, ECSEL, S2R i BBI) Komisja ukończyła w czerwcu 2017 r. sprawozdania z oceny wyników funkcjonowania i wartości dodanej wspólnych przedsięwzięć w ramach siódmego programu ramowego (7PR) i programu „Horyzont 2020”. Trybunał przeanalizował wyniki ocen śródkresowych i końcowych i związane z nimi plany działania wspólnych przedsięwzięć.

WYNIKI KONTROLI

Opinie bez zastrzeżeń co do wiarygodności sprawozdań finansowych wszystkich wspólnych przedsięwzięć

11. Ostateczne sprawozdania finansowe wszystkich wspólnych przedsięwzięć przedstawiały rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach ich sytuację finansową na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz wyniki transakcji i przepływy pieniężne za kończący się tego dnia rok budżetowy, zgodnie z przepisami odpowiednich regulaminów finansowych oraz z zasadami rachunkowości przyjętymi przez księgowego Komisji.

Opinie bez zastrzeżeń co do legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń siedmiu z ośmiu wspólnych przedsięwzięć

12. Transakcje leżące u podstaw rocznych sprawozdań finansowych za rok budżetowy zakończony 31 grudnia 2017 r. są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach w przypadku siedmiu wspólnych przedsięwzięć (F4E, BBI, „Czyste Niebo”, IMI, FCH, SESAR i S2R).

13. Podobnie jak w poprzednich latach, Trybunał wydał opinię z zastrzeżeniem na temat legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw rozliczeń Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL. Znaczne zróżnicowanie metod i procedur stosowanych przez krajowe organy finansujące (KOF) sprawia, że Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL nie ma możliwości obliczenia jednego wiarygodnego ważonego poziomu błędu lub poziomu błędu rezyduального. W związku z tym Trybunał nie był w stanie stwierdzić, czy kontrole *ex post* dają wystarczającą pewność co do legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw okresowych i końcowych płatności na rzecz projektów w ramach 7PR zarządzanych przez to wspólne przedsięwzięcie. Powyższa kwestia nie odnosi się do realizacji projektów w ramach programu „Horyzont 2020”, ponieważ za kontrole *ex post* odpowiada w tym przypadku Wspólna Służba Audytu Komisji.

Objaśnienie uzupełniające dotyczące wkładu UE w koszty projektu ITER

14. Podobnie jak w 2016 r., wydana przez Trybunał opinia pokontrolna w sprawie rocznego sprawozdania finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia F4E opatrzona była objaśnieniem uzupełniającym¹ dotyczącym wkładu UE w koszty projektu ITER.

15. W listopadzie 2016 r. Rada ITER zatwierdziła nowy kosztorys i harmonogram projektu ITER, zgodnie z którym termin zakończenia pierwszego strategicznego etapu pośredniego budowy (etap pierwszej plazmy) wyznaczono na grudzień 2025 r., a szacowany termin zakończenia całego etapu budowy – na grudzień 2035 r. Stanowi to opóźnienie o 15 lat w stosunku do pierwotnego harmonogramu.

16. W oparciu o nowe założenia projektu Wspólne Przedsięwzięcie F4E przeliczyło odnośny koszt na zakończenie etapu budowy w ramach projektu ITER. W grudniu 2016 r. radzie zarządzającej wspólnego przedsięwzięcia przedstawiono rezultaty tych obliczeń, z których wynikało, że konieczne jest dodatkowe finansowanie unijne na potrzeby etapu budowy po 2020 r. w wysokości około 5,4 mld euro (wzrost o 82% w stosunku do pierwotnie zatwierdzonej kwoty 6,6 mld euro).

17. Ponadto Wspólne Przedsięwzięcie F4E musi także współfinansować etap operacyjny projektu ITER po 2035 r., a następnie etap dezaktywacji i etap likwidacji. Wysokość łącznego wkładu w etap operacyjny po 2035 r. nie została jeszcze oszacowana. Koszty dezaktywacji i likwidacji szacuje się odpowiednio na 95,5 i 180,2 mln euro (według wartości z 2001 r.).

18. Trybunał odnotował, że przy określaniu nowego terminu i kosztów nie wzięto pod uwagę nieprzewidzianych okoliczności. W czerwcu 2017 r. Komisja opublikowała komunikat dotyczący wkładu UE w projekt ITER, w którym zasugerowała, że właściwe byłoby uwzględnienie ewentualnych nieprzewidzianych opóźnień w realizacji harmonogramu do 24 miesięcy oraz możliwości wzrostu nieplanowanych kosztów o 10–20%. Do czasu podjęcia decyzji przez Radę UE za limit wydatków wspólnego przedsięwzięcia do 2020 r. służy kwota

¹ Objasnienie uzupełniające ma na celu zwrócenie uwagi na kwestię, która nie została w istotny sposób zniekształcona w sprawozdaniu finansowym, ale ma zasadnicze znaczenie dla zrozumienia tego sprawozdania przez odbiorców.

6,6 mld euro, przyjęta już przez Radę UE w 2010 r. W ramach Wspólnego Przedsięwzięcia F4E podjęto wiele działań z myślą o zastosowaniu się do wyznaczonego progu, między innymi opóźniono udzielenie zamówienia i instalację komponentów, które nie są niezbędne na etapie pierwszej plazmy.

19. Trybunał uważa, że choć podjęto właściwe kroki w celu poprawy zarządzania etapem budowy w ramach projektu ITER i nadzoru nad tym etapem, wciąż istnieje ryzyko dalszego wzrostu kosztów i opóźnień w realizacji projektu.

Inne uwagi

20. Nie podważając swojej opinii, w specjalnych sprawozdaniach rocznych dotyczących wspólnych przedsięwzięć Trybunał sformułował różne uwagi, aby uwypuklić istotne kwestie i wskazać obszary wymagające poprawy w związku z zarządzaniem budżetem i finansami, kontrolą wewnętrzną, mobilizowaniem wkładów oraz przeprowadzaniem ocen przez Komisję.

Niedociągnięcia w planowaniu budżetu w odniesieniu do środków na płatności

21. W ramach Wspólnego Przedsięwzięcia F4E konieczne było znaczące zwiększenie środków na płatności w 2017 r. w stosunku do poziomu planowanego w pierwotnym budżecie (o około 284 mln euro, czyli 52%), aby sprostać rzeczywistym potrzebom w zakresie płatności w 2017 r. Sytuację tę spowodowały poważne niedociągnięcia w procesie planowania budżetowego tego wspólnego przedsięwzięcia. Miała ona wpływ na jego budżet na rok 2018.

22. W przypadku dwóch wspólnych przedsięwzięć (SESAR, IMI) poziom wykorzystania środków na płatności w 2017 r. był znacznie niższy niż oczekiwano. W odniesieniu do wspólnego przedsięwzięcia SESAR przyczyną było przede wszystkim opóźnione zawieranie umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” oraz fakt, że nie wzięto pod uwagę znaczących dochodów przeznaczonych na określony cel pochodzących ze środków odzyskanych w związku z zakończonymi projektami z 7PR. W przypadku IMI niski poziom wykonania budżetu był spowodowany przede wszystkim ograniczeniem lub odsunięciem w czasie badań klinicznych w ramach niektórych dużych projektów, a także opóźnieniami

w zawieraniu umów o dotacje w związku z zamkniętymi zaproszeniami do składania wniosków w ramach programu „Horyzont 2020”. Wspólne przedsięwzięcia mogą włączyć niewykorzystane środki na płatności z poprzednich lat do budżetu na trzy kolejne lata, a ich proces planowania budżetowego przebiega powoli, co ma coraz bardziej niekorzystny wpływ na poziom wykorzystania środków na płatności przewidzianych w budżecie wspólnych przedsięwzięć.

Końcowy etap siódmego programu ramowego – średni poziom wykonania budżetu dla wspólnych przedsięwzięć wyniósł 87%

23. Trybunał przedstawił informacje na temat wykonania wieloletniego budżetu programów 7PR i TEN-T przez wspólne przedsięwzięcia (SESAR, „Czyste Niebo”, IMI, FCH, ECSEL).

24. W odniesieniu do pięciu wspólnych przedsięwzięć, które realizowały działania z siódmego programu ramowego (SESAR, „Czyste Niebo”, IMI, FCH, ECSEL), łączna wartość rzeczywistych wkładów pieniężnych wniesionych przez UE sięgnęła na koniec 2017 r. (tj. na końcowym etapie 7PR) 3,1 mld euro, przy czym uzgodniona maksymalna kwota wkładów pieniężnych wynosiła 3,6 mld euro. Wynika z tego, że średni poziom wykonania budżetu w zakresie działań podejmowanych w ramach 7PR wyniósł dla tych wspólnych przedsięwzięć w przybliżeniu 87%.

Półmetek programu „Horyzont 2020” – wspólne przedsięwzięcia wykazują opóźnienia w jego realizacji

25. Trybunał przedstawił informacje na temat wykonania przez wspólne przedsięwzięcia wieloletniego budżetu programu „Horyzont 2020”.

26. W odniesieniu do siedmiu wspólnych przedsięwzięć, które realizowały działania z programu „Horyzont 2020” (SESAR, „Czyste Niebo”, IMI, FCH, ECSEL, BBI, S2R), łączna wartość rzeczywistych wkładów pieniężnych wniesionych przez UE sięgnęła na koniec 2017 r. (tj. w połowie programu „Horyzont 2020”) 1,6 mld euro, przy czym uzgodniona maksymalna kwota wkładów pieniężnych UE we wszystkie wspólne przedsięwzięcia realizujące program „Horyzont 2020” wynosiła 7,2 mld euro. Oznacza to, że obecnie średni poziom realizacji działań podejmowanych w ramach programu „Horyzont 2020” wynosi dla tych wspólnych

przedsięwzięć w przybliżeniu 23%. Poziom ten jest niższy w przypadku IMI (11%) – przede wszystkim z uwagi na długi czas konieczny do zawarcia przez konsorcja projektowe umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” – oraz BBI (15%).

Wkłady niepieniężne na poczet dodatkowych działań realizowanych poza programem prac wspólnych przedsięwzięć stanowiły największą część wkładu wniesionego przez prywatnych członków

27. Do końca 2017 r. partnerzy branżowi i badawczy siedmiu wspólnych przedsięwzięć, które realizowały działania z programu „Horyzont 2020”, wniosły rzeczywisty wkład w wysokości 2,9 mld euro, tj. 39% łącznej wartości wkładów uzgodnionej na poziomie 7,5 mld euro. Na wniesioną sumę składa się kwota w wysokości 1 mld euro² odpowiadająca wkładom niepieniężnym na rzecz własnej działalności operacyjnej wspólnych przedsięwzięć w ramach programu „Horyzont 2020” (34%) i kwota w wysokości 1,9 mld euro stanowiąca wkłady niepieniężne na poczet działań dodatkowych realizowanych poza programem prac wspólnych przedsięwzięć (66%). Mimo dużej skali wkładów niepieniężnych na działania dodatkowe nie ma obowiązku ujmowania ich w sprawozdaniach rocznych finansowych, a Trybunał nie ma uprawnień do ich kontrolowania, w związku z czym nie może wydać opinii dotyczącej charakteru, jakości ani wielkości tych wkładów („Czyste Niebo”, FCH, BBI, S2R).

28. W odniesieniu do BBI w lutym 2017 r. Komisja zainicjowała zmianę rozporządzenia ustanawiającego to wspólne przedsięwzięcie celem umożliwienia członkom branżowym przekazywania wkładów pieniężnych również na poziomie projektów. Istnieje jednak duże ryzyko, że członkowie branżowi nie zdołają osiągnąć minimalnej kwoty wkładów pieniężnych na działalność operacyjną (182,5 mln euro) przed końcem programu.

29. Bardziej szczegółowe informacje na temat wykonania wieloletniego budżetu można znaleźć w rocznych sprawozdaniach z działalności wspólnych przedsięwzięć za rok 2017.

² Tylko około 0,2 mld euro z tej kwoty (20%) zostało poświadczane do końca 2017 r.

Mechanizmy wewnętrznej kontroli płatności były zasadniczo skuteczne i sprawiły, że poziom błędu utrzymał się poniżej progu istotności

30. Wspólne przedsięwzięcia ustanowiły wiarygodne procedury kontroli *ex ante* oparte na przeglądach dokumentacji finansowej i operacyjnej. W odniesieniu do płatności okresowych i końcowych w ramach 7PR niezależne zewnętrzne firmy audytorskie zaangażowane przez wspólne przedsięwzięcia przeprowadzają kontrolę *ex post* u beneficjentów, natomiast w przypadku zestawień wydatków poniesionych w ramach programu „Horyzont 2020” za kontrole *ex post* u beneficjentów odpowiada Wspólna Służba Audytu Komisji. W przypadku wszystkich wspólnych przedsięwzięć skutecznie zastosowano te kluczowe mechanizmy kontroli służące do oceny legalności i prawidłowości transakcji leżących u podstaw płatności.

31. W odniesieniu do płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach 7PR wszystkie wspólne przedsięwzięcia (oprócz Wspólnego Przedsięwzięcia ECSEL) obliczyły i zadeklarowały poziom błędu rezydualnego poniżej 2% na podstawie wyników kontroli *ex post* przeprowadzonej na koniec 2017 r. Poziom ten został potwierdzony w toku przeprowadzonego przez Trybunał badania bezpośredniego i weryfikacji prac zewnętrznych firm audytorskich.

32. W odniesieniu do płatności z tytułu umów o udzielenie dotacji w ramach programu „Horyzont 2020” tylko trzy na siedem wspólnych przedsięwzięć realizujących projekty w ramach programu „Horyzont 2020” („Czyste Niebo”, IMI i SESAR) mogły obliczyć i zadeklarować poziom błędu na podstawie wyników kontroli *ex post* przeprowadzonych przez Wspólną Służbę Audytu Komisji. W przypadku wspólnego przedsięwzięcia SESAR poziom błędu rezydualnego w zakresie płatności w ramach programu „Horyzont 2020” wyniósł 2,8%. Jeśli jednak wziąć pod uwagę dość niski poziom łącznych płatności w ramach programu „Horyzont 2020” w porównaniu z łączną kwotą płatności dokonanych przez SESAR w 2017 r., ogólny poziom błędu rezydualnego znajduje się poniżej progu istotności.

33. Pierwsze wyniki kontroli *ex post* dla pozostałych wspólnych przedsięwzięć (FCH, ECSEL, S2R, BBI) będą dostępne w 2018 r., gdyż w 2017 r. projekty realizowane przez nie w ramach programu „Horyzont 2020” wciąż były w początkowej fazie realizacji, a płatności operacyjne w ramach tego programu stanowiły głównie płatności zaliczkowe.

Nadal utrzymują się niedociągnięcia w ramach kontroli wewnętrznej i monitorowania oraz w procedurach udzielania zamówień publicznych, udzielania dotacji i przeprowadzania naboru

34. Na koniec 2017 r. nie wprowadzono jeszcze modyfikacji wspólnych narzędzi Komisji służących do zarządzania dotacjami i prowadzenia monitorowania w ramach programu „Horyzont 2020”, które są niezbędne w celu przetwarzania wkładów niepieniężnych wspólnych przedsięwzięć. Miało to wpływ na ramy kontroli wewnętrznej i monitorowania czterech wspólnych przedsięwzięć („Czyste Niebo”, IMI, SESAR, S2R).

35. Trybunał stwierdził kilka uchybień w stosowaniu standardów kontroli wewnętrznej w przypadku wspólnych przedsięwzięć ECSEL, SESAR i F4E. W ECSEL rejestr odstępstw nie był właściwie prowadzony. Jeżeli chodzi o SESAR, odejście kluczowego personelu oraz wynikające z tego nadmierne obciążenie pracą w departamencie finansów doprowadziły do niedociągnięć w kontroli finansowej. W przypadku F4E stwierdzono znaczne niedociągnięcia w procedurach kontroli wewnętrznej i monitorowania w zakresie rekrutacji kluczowych członków kadry kierowniczej, działań następczych podjętych po złożeniu deklaracji interesów przez kadrę kierowniczą, a także strategii komunikacji wewnętrznej, które nie zapewniły rozpowszechnienia właściwych informacji finansowych istotnych dla rocznego sprawozdania finansowego.

36. W przypadku trzech wspólnych przedsięwzięć (ECSEL, S2R, SESAR) kontrolerzy stwierdzili niedociągnięcia w zarządzaniu procedurami udzielania zamówień publicznych z 2017 r.

37. Co do BBI, stwierdzono uchybienia w koncepcji zaproszenia do składania wniosków z 2016 r. i w procesie zarządzania nim, co sprawiło, że jedynie w dość niewielkim zakresie (50%) podjęto zakres tematyczny zaproszeń z obszaru działań dotyczących badań naukowych i innowacji. Ważne zagadnienia z obszaru działań w zakresie badań naukowych i innowacji nie zostały objęte finansowaniem.

Zdolność wspólnych przedsięwzięć do mobilizowania wkładów od prywatnych członków na rzecz programu „Horyzont 2020”

38. Jednym z głównych celów wspólnych przedsięwzięć i ich wartością dodaną jest mobilizowanie wkładów od prywatnych członków branżowych i badawczych w obszarze działalności danego wspólnego przedsięwzięcia przez okres jego funkcjonowania (10 lat). Do pomiaru zdolności wspólnych przedsięwzięć do mobilizowania wkładów od prywatnych członków kontrolerzy Trybunału posłużyli się minimalną wysokością wskaźnika dźwigni obliczoną w oparciu o wkłady członków określone na mocy odnośnych przepisów rozporządzenia ustanawiającego dane wspólne przedsięwzięcie³. Aby efekt dźwigni osiągnął racjonalny poziom, minimalne wkłady członków prywatnych na rzecz działalności wspólnych przedsięwzięć powinny osiągnąć co najmniej wysokość wkładu pieniężnego UE.

39. Minimalna wysokość wskaźnika dźwigni dla siedmiu wspólnych przedsięwzięć realizujących działania w ramach programu „Horyzont 2020” została przedstawiona w załączniku II. W przypadku trzech wspólnych przedsięwzięć („Czyste Niebo”, FCH, BBI) rozporządzenie ustanawiające nie nakłada jednak na prywatnych członków obowiązku przekazania minimalnej kwoty wkładów niepieniężnych na poczet działalności operacyjnej wspólnego przedsięwzięcia. W związku z tym dla wyżej wymienionych wspólnych przedsięwzięć obliczono tylko jedną minimalną wysokość wskaźnika dźwigni, która obejmuje wkłady przeznaczone zarówno na działania operacyjne, jak i dodatkowe.

Oceny przeprowadzone przez Komisję i związane z nimi plany działania wspólnych przedsięwzięć

40. W 2017 r. Komisja przeprowadziła zgodną z wymogami ustawowymi ocenę końcową dla wspólnych przedsięwzięć ustanowionych w ramach 7PR (SESAR, IMI, FCH, „Czyste Niebo”, Artemis i ENIAC) oraz zgodną z wymogami ustawowymi ocenę śródkresową dla wspólnych

³ Minimalna wysokość wskaźnika dźwigni to suma minimalnych wkładów prywatnych członków określonych w rozporządzeniu ustanawiającym dane wspólne przedsięwzięcie podzielona przez maksymalny wkład pieniężny UE na rzecz wspólnego przedsięwzięcia określony w rozporządzeniu ustanawiającym wspólne przedsięwzięcie

przedsięwzięć ustanowionych w ramach programu „Horyzont 2020” (SESAR, IMI 2, „Czyste Niebo 2”, FCH 2, ECSEL, S2R, BBI).

41. Oceny zostały przeprowadzone przy pomocy niezależnych ekspertów i dotyczyły wyników ich funkcjonowania z perspektywy stosowności, wydajności, skuteczności, spójności i wartości dodanej UE, z uwzględnieniem dodatkowo kwestii jawności, przejrzystości i jakości badań.

42. W październiku 2017 r. Komisja przekazała Parlamentowi Europejskiemu i Radzie informację na temat wyników oceny. Ogólnie rzecz biorąc, wyniki funkcjonowania wspólnych przedsięwzięć zostały ocenione pozytywnie, oceniający zalecili jednak, by: zwiększyć udział podmiotów z branży, państw członkowskich, MŚP i innych zainteresowanych stron; poprawić koordynację z innymi unijnymi i krajowymi programami badawczymi; zapewnić większy udział nowych państw członkowskich; opracować solidne ramy pomiaru wyników zawierające kluczowe wskaźniki wykonania zadań pozwalające ocenić oddziaływanie i korzyści społeczno-gospodarcze wspólnych przedsięwzięć; aktywniej rozpowszechniać i wykorzystywać rezultaty projektów realizowanych przez wspólne przedsięwzięcia.

43. W odpowiedzi na zalecenia każde wspólne przedsięwzięcie sporządziło plan działania i rozpoczęło jego wdrażanie w 2018 r. Realizacja planów działania wspólnych przedsięwzięć zostanie objęta kontrolą finansową za rok 2018, którą przeprowadzi Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Działania podjęte w związku z uwagami z poprzednich lat

44. W większości przypadków wspólne przedsięwzięcia podjęły działania naprawcze w związku z uwagami poczynionymi w specjalnych sprawozdaniach rocznych Trybunału z poprzednich lat. Szczegółowe informacje zamieszczono w załącznikach do sprawozdań Trybunału. Realizacja działań podjętych w związku z uwagami z poprzednich lat trwa jeszcze we wspólnych przedsięwzięciach ECSEL i F4E.

Załącznik I**Działalność, budżet i personel wspólnych przedsięwzięć**

WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIE				Ostateczny budżet (w mln euro)		Personel (stan na koniec roku)	
	Macierzysta DG	Obszar polityki	Główne działania	2017	2016	2017	2016
BBI	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie bioproduktów i biopaliw	92	66	20	20
„Czyste niebo”	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie technologii aeronautycznych	244	288	41	41
ECSEL	DG CONNECT	Badania naukowe	Badania i innowacje w zakresie podzespołów i układów elektronicznych	290	244	29	29
F4E – energia termojądrowa	DG ENER	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie energii termojądrowej	865	720	447	415
FCH2 – technologie ogniwo paliwowych i technologie wodorowe	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie technologii ogniwo paliwowych i technologii wodorowych	199	116	26	26
IMI – inicjatywa w zakresie leków innowacyjnych	DG RTD	Badania naukowe	Badania farmaceutyczne i rozwój w zakresie innowacyjnych leków	206	209	49	41
SESAR	DG MOVE	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym	192	157	40	44
S2R – SHIFT2RAIL	DG MOVE	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie sektora kolejowego	44	52	19	17
Ogółem				2 131	1 852	671	633

Załącznik II**Wysokość wskaźnika dźwigni dla wspólnych przedsięwzięć (program „Horyzont 2020”)**

WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIE	Macierzysta DG	Obszar polityki	Główne działania	Wskaźnik dźwigni dla działań operacyjnych	Wskaźnik dźwigni dla działań operacyjnych i działań dodatkowych
BBI	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie bioproduktów i biopaliw	–	2,8
„Czyste niebo”	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie technologii aeronautycznych	–	1,25
ECSEL	DG CONNECT	Badania naukowe	Badania i innowacje w zakresie podzespołów i układów elektronicznych	1,42	1,42
FCH2 – technologie ogniw paliwowych i technologie wodorowe	DG RTD	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie technologii ogniw paliwowych i technologii wodorowych	–	0,67
IMI – inicjatywa w zakresie leków innowacyjnych	DG RTD	Badania naukowe	Badania farmaceutyczne i rozwój w zakresie innowacyjnych leków	1	1
SESAR	DG MOVE	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym	0,85	0,85
S2R – SHIFT2RAIL	DG MOVE	Badania naukowe	Badania i rozwój w zakresie sektora kolejowego	0,88	1,18